

Hanna Olofsson

046-359 33 75

hanna.olofsson@lund.se

Vård- och omsorgsnämnden

Årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet 2019

Sammanfattning

Lunds kommun genomför varje år en uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet. Uppföljningen består av ett antal frågor utifrån Arbetsmiljöverkets föreskrift Systematiskt arbetsmiljöarbete (2001:1) som besvaras för respektive arbetsplats. På vård- och omsorgsförvaltningen genomfördes uppföljningen under perioden september-oktober 2019.

Utifrån resultatet ges följande förslag på åtgärder för det kommande året:

Handlingsplan för 2020

- Ta fram årshjul för det systematiska arbetsmiljöarbetet inom förvaltningen
- Genomgång av verktyget LISA för chefer och skyddsombud
- Arbetsmiljödagar, information för chefer och skyddsombud

Beslutsunderlag

Vård- och omsorgsförvaltningens tjänsteskrivelse den 14 november 2019 dnr VOO 2019/0444.

Bilaga: Resultat årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet 2019.

Barnets bästa

En barnkonsekvensanalys har inte bedömts vara relevant i ärendet.

Konsekvenser för personer med funktionsnedsättning

En konsekvensanalys för personer med funktionsnedsättning har inte bedömts vara relevant i ärendet.

2019-11-12

Diarienummer

VOO 2019/0444

Ärendet

Det systematiska arbetsmiljöarbetet i Lunds kommun har sin grund i de lagar och föreskrifter som ryms inom arbetsmiljöområdet. Utöver det utgår det systematiska arbetsmiljöarbetet i Lunds kommun från de kommungemensamma styrdokumenterna för arbetsmiljöområdet. Som ett stöd i arbetsmiljöarbetet finns den kommungemensamma arbetsmiljöprocessen på Inloggad.

Enligt Arbetsmiljöverkets föreskrift (AFS 2001:1) ska arbetsgivare varje år göra en uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet. Syftet med uppföljningen är att undersöka om arbetsmiljöarbetet bedrivs enligt föreskrifterna om systematiskt arbetsmiljöarbete. Om arbetsmiljöarbetet inte har fungerat bra ska det förbättras. Uppföljningen ska dokumenteras skriftligt.

Uppföljningen har genomförts i IT-ledningssystemet Stratsys. Uppföljningen består av 22 frågor som besvarats gemensamt av närmast arbetsmiljöansvarig chef, skyddsombud samt en till två medarbetare på samtliga arbetsplatser inom vård- och omsorgsförvaltningen. Resultatet har samlats till en förvaltningsgemensam rapport med förslag på åtgärder för det kommande året i syfte att kvalitetssäkra det systematiska arbetsmiljöarbetet. Rapporten, inklusive förslag på åtgärder, ska behandlas i samverkansgrupper och nämnd. Därefter samlas förvaltningarnas rapporter och handlingsplaner till en kommungemensam rapport inklusive handlingsplan som slutligen behandlas i Kommunstyrelsen.

Uppföljning av föregående års handlingsplan för förvaltningen hösten 2018

Föregående års rapport inklusive handlingsplan för det systematiska arbetsmiljöarbetet behandlades i nämnden december 2018. Den visade på tre förbättringsområden.

- Utvärdera förvaltningens OSA-skyddsronnd avseende metod och formulär. Vara klart våren 2019. Ansvarig HR-chef.

Genomförd aktivitet

Under våren 2019 gjordes en genomlysning av förvaltningens OSA-skyddsronnd tillsammans med representanter för fackliga organisationer. Några enkätfrågor redigerades och rutinen förtydligades.

- Dropp-in för chefer och skyddsombud för information om verktyget LISA. Vara klart våren 2019. Ansvarig HR-chef.

2019-11-12

Diarienummer

VOO 2019/0444

Genomförd aktivitet

Under våren 2019 erbjöds chefer och skyddsombud att delta vid två dropp-in tillfällen. Totalt deltog cirka 50 personer. Syftet var att belysa vikten av att anmäla tillbud och arbetsskador samt en genomgång av verktyget LISA.

- De kommunövergripande arbetsmiljömålen kommer att brytas ner på förvaltningsnivå inför 2019. Vara klart januari 2019. Ansvarig HR-chef.

Genomförd aktivitet

Under hösten 2018 påbörjades arbetet med att bryta ner kommunens arbetsmiljömål på förvaltningsnivå. Målet för sjukfrånvaron inom vård- och omsorgsförvaltningen 2019 är 9%, 2020 8,5% och 2021 8%. Övriga mål, utöver total sjukfrånvaro, har inte brutits ned.

Årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet 2019 (bilaga resultat av enkät)

Inom vård- och omsorgsförvaltningen har arbetsmiljöenkäten besvarats i Stratsys under perioden 2 september till 11 oktober. Frågorna har besvarats med ja, nej och delvis med möjlighet att kommentera samtliga frågor. Enheterna har även haft möjlighet att utifrån sina resultat lägga in egna åtgärder tillsammans med tidplan.

Det har gjorts ändringar i enkäten sedan föregående år. Fråga 4 har omformulerats och behandlar huruvida kommunens arbetsmiljömål är kända på arbetsplatsen. Fråga 18 har tillkommit och handlar om medarbetare har kännedom om att arbetsskador och tillbud ska rapporteras i verktyget LISA. Fråga 12 och 21 har förtydligats.

I likhet med föregående år besvarades årets enkät på arbetsplatsnivå. Mindre arbetsplatser med en gemensam chef har, för att underlätta handläggningen, fått möjlighet att besvara frågorna gemensamt. Samtliga 115 enheter har besvarat enkäten.

Analys och summering av enkäten

1. *Det systematiska arbetsmiljöarbetet är en naturlig del i den dagliga verksamheten*

Av de 115 enheter som besvarat frågan har 94 svarat ja (jmf 2018, 106), 20 svarat delvis (jmf 2018, 8) och 1 svarat nej (jmf 2018, 2).

Arbetsmiljöfrågor är en naturlig del i den dagliga verksamheten. Däremot är begreppet systematiskt arbetsmiljöarbete och de olika

2019-11-12

Diarienummer

VOO 2019/0444

momenten inte lika kända för medarbetare som för chef och skyddsombud. Arbetsmiljöfrågor finns med som en punkt vid arbetsplatsträffar.

2. Medarbetare och skyddsombud har möjlighet att delta i det systematiska arbetsmiljöarbetet

Av de 115 enheter som besvarat frågan har 105 svarat ja (jmf 2018, 104) och 10 svarat delvis (jmf 2018, 8). Ingen enhet har besvarat frågan med nej (jmf 2018, 3).

Både medarbetare och skyddsombud har möjlighet att delta i det systematiska arbetsmiljöarbetet via arbetsplatsträffar. Medarbetarna medverkar direkt via arbetsplatsmöten och indirekt via skyddsombuden som företräder alla medarbetare. Lokalt skyddsombud medverkar direkt i det systematiska arbetsmiljöarbetet på arbetsplatserna.

3. Kommunens arbetsmiljöpolicy är känd på arbetsplatsen

Av de 115 enheter som besvarat frågan har 67 svarat ja (jmf 2018, 71), 47 svarat delvis (jmf 2018, 30) och 1 svarat nej (jmf 2018, 14).

Kommunens arbetsmiljöpolicy antogs av Kommunfullmäktige den 31 maj 2018 och finns tillgänglig på kommunens intranät Inloggad. Arbetsmiljöpolicyen tydliggör hur Lunds kommun ser på arbetsmiljöfrågor samt hur kommunen arbetar för en god arbetsmiljö.

Drygt hälften av enheterna har besvarat frågan med ja. Flera enheter framför att medarbetarna har fått information kring arbetsmiljömålen i olika sammanhang men att det finns ett behov av repetition/uppföljning. Några enheter framför att de kommer lyfta arbetsmiljöpolicyen vid kommande arbetsplatsträffar.

4. Kommunens arbetsmiljömål är kända på arbetsplatsen

Frågan är ny för året. Av de 115 enheter som besvarat frågan har 57 svarat ja, 46 svarat delvis och 12 svarat nej.

Kommunens arbetsmiljömål antogs av Kommunstyrelsen den 2 maj 2018 och finns tillgängliga på kommunens intranät Inloggad. Arbetsmiljömålen omfattar fyra områden: frisknärvaron ska öka årligen, den totala sjukfrånvaron ska minska med 10 procentenheter årligen under perioden 2018-2020, antal chefer med färre än 30

2019-11-12

Diarienummer

VOO 2019/0444

medarbetare ska öka och den totala personalomsättningen ska minska med en procentenhet årligen under perioden 2018-2020.

En tredjedel av enheterna har besvarat frågan med ja. Flera enheter kommenterar att medarbetarna har fått information kring arbetsmiljömålen men att det finns ett behov av repetition/uppföljning.

5. Det finns dokumenterade och fungerande rutiner inom det systematiska arbetsmiljöarbetet

Följande fråga är uppdelad i delfrågor (a-i) och berör totalt nio olika dokument och rutiner. Av de 115 enheter som besvarat frågorna har 102-113 enheter svarat att det finns dokumenterade och fungerande rutiner. Sammantaget är det fler enheter som uppger att det finns dokumenterade och fungerade rutiner (jmf 2018, 93-111).

Förvaltningens enheter har tillgång till både kommunövergripande och förvaltningsspecifika dokument och rutiner för det systematiska arbetsmiljöarbetet. Samtliga finns tillgängliga på kommunens intranät Inloggad.

Arbetsmiljöverket genomförde våren 2019 en nationell inspektion inom vård- och omsorgsförvaltningen som berörde tre äldreboenden och ett hemvårdsområde för äldre. Resultatet från inspektionen och vidtagna åtgärder presenterades för chefer och skyddsombud under Arbetsmiljödagarna hösten 2019. Reviderade dokument och rutiner för det systematiska arbetsmiljöarbetet visades.

6. Det finns en skriftlig uppgiftsfördelning för dem som tilldelats arbetsmiljöuppgifter

Av de 115 enheter som besvarat frågan har 109 svarat ja (jmf 2018, 94) och 6 svarat delvis (jmf 2018, 19). Ingen enhet har besvarat frågan med nej (jmf 2018, 2).

Varje chef inom förvaltningen har en skriftlig uppgiftsfördelning för arbetsmiljöuppgifter. Det är överordnad chef som ger uppgiftsfördelningen till underordnad chef.

Under Arbetsmiljödagarna 2018 fick chefer och skyddsombud information om uppgiftsfördelningens innehåll och omfattning. Det kan vara en bidragande faktor till årets resultat.

2019-11-12

Diarienummer

VOO 2019/0444

7. Det finns tillräcklig kompetens för att genomföra arbetsmiljöuppgifterna

Av de 115 enheter som besvarat frågan har 111 svarat ja (jmf 2018, 95) och 4 svarat delvis (jmf 2018, 17). Ingen enhet har besvarat frågan med nej (jmf 2018, 3).

Resultatet visar att de som tilldelats arbetsmiljöuppgifter har kompetens för att genomföra uppgifterna. Det finns ett kontinuerligt behov av att uppdatera kunskaperna och informera om förändringarna inom arbetsmiljöområdet. Inom kommunen genomförs en årlig kommunövergripande arbetsmiljöutbildning som chefer och skyddsombud har möjlighet att anmäla sig till. Utöver den grundläggande arbetsmiljöutbildningen finns även förvaltningsspecifika riktlinjer och anvisningar.

8. Det finns tillräckliga resurser för att genomföra arbetsmiljöuppgifterna

Av de 115 enheter som besvarat frågan har 98 svarat ja (jmf 2018, 94) och 17 svarat delvis (jmf 2018, 21). Ingen enhet har besvarat frågan med nej (jmf 2017, 0).

Några enheter upplever att lokalerna har brister och några enheter uppger att personalomsättningen kan få konsekvenser för genomförandet av arbetsmiljöuppgifterna.

9. Det finns tillräckliga befogenheter för att genomföra arbetsmiljöuppgifterna

Av de 115 enheter som besvarat frågan har 105 svarat ja (jmf 2018, 107) och 10 svarat delvis (jmf 2018, 8). Ingen enhet har besvarat frågan med nej (jmf 2018, 0).

De flesta av enheterna upplever att det finns tillräckliga befogenheter för att genomföra arbetsmiljöuppgifterna.

10. Chefen har deltagit i arbetsmiljöutbildning under de senaste fem åren

Av de 115 enheter som besvarat frågan har 98 svarat ja (jmf 2018, 89), 5 svarat delvis (jmf 2018, 7) och 12 svarat nej (jmf 2018, 19).

Det finns inget entydigt svar från de som svarat nej. Några chefer uppger att de inte hunnit gå arbetsmiljöutbildningen på grund av att

2019-11-12

Diarienummer

VOO 2019/0444

de nyligen tillträtt. Någon chef uppger att hen endast gått delar av utbildningen på grund av sjukdom.

11. Det finns lokalt skyddsombud på arbetsplatsen

Av de 115 enheter som besvarat frågan har 70 svarat ja (jmf 2018, 65), 3 svarat delvis (jmf 2018, 4) och 42 svarat nej (jmf 2018, 46).

Skyddsombudet fungerar som en representant för arbetstagarna och deras intressen när det kommer till arbetsmiljöfrågor. Närhet till skyddsombud ger chefen en naturlig samarbetspart i såväl det löpande arbetsmiljöarbetet som det långsiktiga och systematiska arbetsmiljöarbetet.

Resultatet visar att antalet lokala skyddsombud har ökat i förvaltningen jämfört med föregående år vilket är positivt. 11 enheter inom HRSS saknar lokalt skyddsombud, 17 enheter inom Boende LSS, 5 enheter inom SoA och 6 enheter inom SBÄ. Gemensam administration saknar också lokalt skyddsombud.

12. Lokalt skyddsombud har deltagit i arbetsmiljöutbildning under de senaste fem åren

Av de 115 enheter som besvarat frågan har 56 svarat ja (jmf 2018, 57), 8 svarat delvis (jmf 2018, 8) och 51 svarat nej (jmf 2018, 49).

Flera av de enheter som svarat nej hänvisar till att de inte har något lokalt skyddsombud eller att utsett skyddsombud nyligen tillträtt och inte hunnit genomföra den grundläggande arbetsmiljöutbildningen.

13. Alla medarbetare har kännedom kring risker i arbetet

Av de 115 enheter som besvarat frågan har 105 svarat ja (jmf 2018, 111) och 10 svarat delvis (jmf 2018, 4). Ingen enhet har besvarat frågan med nej (jmf 2018, 0).

De flesta medarbetarna har kännedom kring vilka risker som finns i deras arbete. Då enheterna har många medarbetare och stor personalrörlighet så ställer det krav på verksamheten att kommunicera riskerna och åtföljande handlingsplaner till berörda medarbetare. Det är angeläget att risker i arbetet är en del i introduktionen av nya medarbetare och att riskerna följs upp kontinuerligt.

2019-11-12

Diarienummer

VOO 2019/0444

14. Riskbedömningar genomförs regelbundet och vid behov

Av de 115 enheter som besvarat frågan har 104 svarat ja (jmf 2018, 97) och 11 svarat delvis (jmf 2018, 14). Ingen enhet har besvarat frågan med nej (jmf 2018, 4).

Resultatet visar att enheterna har blivit bättre på att genomföra riskbedömningar regelbundet och vid behov. I princip görs riskbedömningar alltid kring varje brukare. Det finns även skyddsutrustning och hjälpmedel att tillgå i verksamheten vid behov.

15. Riskbedömningar genomförs vid förändringar i verksamheten

Av de 115 enheter som besvarat frågan har 102 svarat ja (jmf 2018, 109) och 13 svarat delvis (jmf 2018, 4). Ingen enhet har besvarat frågan med nej (jmf 2018, 1).

Flera av de enheter som svarat delvis kommenterar att de behöver bli bättre på att genomföra riskbedömningar i samband med förändringar i verksamheten.

16. Riskbedömningarna dokumenteras

Av de 115 enheter som besvarat frågan har 104 svarat ja (jmf 2018, 109) och 11 svarat delvis (jmf 2018, 5). Ingen enhet har besvarat frågan med nej (jmf 2018, 1).

Resultatet visar på att enheterna dokumenterar de riskbedömningar som görs. Förvaltningen har under 2019 tagit fram en rutin för att hantera och förvara arbetsmiljödokument på respektive enhets nätverksplats. Genom att samla alla enhetens arbetsmiljödokument ökar möjligheten även för ny chef och nya medarbetare att följa enhetens pågående arbetsmiljöarbete samt ta del av genomförda undersökningar, riskbedömningar och handlingsplaner samt göra uppföljning/kontroll av vidtagna åtgärder.

17. Aktuell handlingsplan för åtgärder finns och åtgärder följs upp

Av de 115 enheter som besvarat frågan har 99 svarat ja (jmf 2018, 95) och 16 svarat delvis (jmf 2018, 15). Ingen enhet har besvarat frågan med nej (jmf 2018, 5).

De flesta enheter framför att aktuell handlingsplan innehållande åtgärder finns och att åtgärderna följs upp. De enheter som svarat delvis hänvisar framför allt till att uppföljningarna kan blir bättre.

2019-11-12

Diarienummer

VOO 2019/0444

18. Alla medarbetare har kännedom om att arbetsskador och tillbud ska rapporteras i LISA

Frågan är ny för året. Av de 115 enheter som besvarat frågan har 102 svarat ja, 10 svarat delvis och 3 svarat nej.

De flesta medarbetarna har kännedom om att arbetsskador och tillbud ska rapporteras i verktyget LISA. Det finns dock ett kontinuerligt informationsbehov om vikten av att anmäla arbetsskador och tillbud.

19. Alla medarbetare har kännedom om hur arbetsskador rapporteras i LISA

Av de 115 enheter som besvarat frågan har 83 svarat ja (jmf 2018, 84), 29 svarat delvis (jmf 2018, 23) och 3 svarat nej (jmf 2018, 7).

Flera enheter kommenterar att de har informerat om hur arbetsskador rapporteras i verktyget LISA, exempelvis i samband med arbetsplatsträffar. Medarbetare behöver ofta hjälp och vägledning kring rapportering i LISA då skada eller olycksfall inträffar. Målet är att alla arbetsskador ska rapporteras.

20. Alla medarbetare har kännedom om hur tillbud rapporteras i LISA

Av de 115 enheter som besvarat frågan har 84 svarat ja (jmf 2018, 83), 28 svarat delvis (jmf 2018, 24) och 3 svarat nej (jmf 2018, 8).

Enligt statistiken i verktyget LISA rapporteras betydligt färre tillbudsanmälningar än arbetsskadeanmälningar vilket indikerar att det finns ett stort mörkertal avseende tillbuden.

Kommentarerna till frågan visar på ett kontinuerligt informationsbehov till medarbetarna om vikten av att anmäla tillbud, sökvägen till LISA och hur medarbetaren ska rapportera direkt i systemet. Vid oklarheter kan medarbetare alltid vända sig till närmaste chef för hjälp. Alla tillbud bör rapporteras.

21. Orsakerna till arbetsskador och tillbud utreds och åtgärdas

Av de 115 enheter som besvarat frågan har 109 svarat ja (jmf 2018, 112) och 6 svarat delvis (jmf 2018, 3). Ingen enhet har besvarat frågan med nej (jmf 2018, 0).

2019-11-12

Diarienummer

VOO 2019/0444

Arbets-skador och tillbud är en form av riskbedömning där orsaker alltid ska utredas och minst en åtgärd ska anges. Förvaltningen har i samband med Arbetsmiljödagar poängterat vikten av att vid arbetsplatsträffar informera medarbetare om arbets-skador och tillbud som inträffat samt åtgärder som har vidtagits så att risker för ohälsa eller olycksfall kan förebyggas framledes.

22. Företagshälsovården eller motsvarande sakkunnig används när hjälp behövs i det systematiska arbetsmiljöarbetet

Av de 115 enheter som besvarat frågan har 111 svarat ja (jmf 2018, 111) och 4 svarat delvis (jmf 2018, 2). Ingen enhet har besvarat frågan med nej (jmf 2018, 2).

Företagshälsovården anlitas för periodisk undersökning av nattarbetare, ergonomisk översyn av arbetsplatser, anonyma förstagångsbesök samt vid arbetsplatsbesök. Interna och externa resurser används vid handledning och kartläggning av arbetsplatser. Förvaltningens fysioterapeuter/sjukgymnaster och arbetsterapeuter används i vissa fall som sakkunniga inom enheterna. Förvaltningen har också inom ramen för hälsoprojektet anställt två arbetsterapeuter med uppdrag att arbeta med de erfarna medarbetarnas fysiska hälsa.

Förslag till handlingsplan 2020 – Åtgärder som avser att förbättra det systematiska arbetsmiljöarbetet

Med utgångspunkt från analys och summering av enkäten 2019 föreslås följande handlingsplan med åtgärder för att förbättra det systematiska arbetsmiljöarbetet:

Åtgärd	Ansvarig	Klart när	Uppföljning/kontroll
Ta fram årshjul för det systematiska arbetsmiljöarbetet inom förvaltningen	HR-chef	Våren 2020	September 2020
Genomgång av verktyget LISA för chefer och skyddsombud	HR-chef	Våren 2020	September 2020

2019-11-12

Diarienummer

VOO 2019/0444

Arbetsmiljödagar, information för chefer och skyddsombud	HR-chef	Våren 2020	September 2020

Vård- och omsorgsförvaltningens förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden föreslås besluta

att godkänna och fastslå den föreslagna handlingsplanen 2020 för åtgärder som avser att förbättra det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Anna Borgius
Vård- och omsorgsdirektör

Johanna Bredmar
HR-chef

Beslut expedieras till:

Kommunkontoret, HR-avdelningen, Arbetsgivarenheten, Nina
Månsson, nina.mansson@lund.se
Verksamhetschefer
Vård- och omsorgsförvaltningen
Akten